

Stanovisko Evropského výboru regionů Kulturní dědictví jakožto strategický zdroj pro větší soudržnost a udržitelnost regionů v EU

(2018/C 361/06)

Zpravodajka: Babette WINTER (DE/SES), státní tajemnice pro evropské záležitosti a kulturu ve státní kanceláři spolkové země Durynsko

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Kulturní rozmanitost a společné evropské dědictví

1. konstatuje, že rozmanité formy kulturního dědictví jsou pro Evropu cenným aktivem. Jsou nástrojem, který může značně přispět k větší soudržnosti a udržitelnosti regionů v EU a podpořit identitu v regionech i v celé Evropě a který obzvlášť odráží heslo EU „Jednotná v rozmanitosti“ a doplňuje závazek Evropské unie respektovat kulturní rozmanitost, jenž je zakotven v článku 22 Listiny základních práv EU;
2. odkazuje v tomto stanovisku na dokumenty Evropské komise ⁽¹⁾, ⁽²⁾, Evropské rady ⁽³⁾ a Evropského výboru regionů (VR) ⁽⁴⁾, které pojednávají o budoucnosti Evropy a posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury;
3. zdůrazňuje význam hodnot EU zakotvených v Listině základních práv EU – lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity – pro dosažení obecného blaha, a proto požaduje, aby byly tyto hodnoty při podpoře kulturního dědictví více zohledňovány;
4. zdůrazňuje, že kulturní dědictví a kulturní identita jsou důležitým prostředkem ke zvyšování znalostí a povědomí občanů o společných kulturních, duchovních a náboženských kořenech v Evropě, jež byly ovlivněny hodnotami osvícenství, v celé jejich rozmanitosti. Kulturní dědictví a kulturní identita mohou zvýšit porozumění pro změny a dějiny společnosti a mohou posílit toleranci a akceptování rozdílů v reakci na euroskepticismus a rostoucí protievropské postoje;
5. upozorňuje na to, že právě díky znalosti staletých vazeb v Evropě jsou v atmosféře vzájemné úcty uznávány rozmanitost a rozdíly, které v žádném případě nesmí být důvodem k distancování se či dokonce k izolaci. Proto je proti jakémukoli zneužívání kulturního dědictví k distancování se, a to v EU i mimo ni;
6. konstatuje, že na jedné straně občané EU podle průzkumu Eurobarometr ⁽⁵⁾ považují kulturu za nejsilnější pojítko v Evropské unii (ještě před evropskými hodnotami a právním státem), zároveň však více než 50 % popírá existenci společné evropské kultury ⁽⁶⁾;
7. domnívá se, že tyto výsledky jsou rozporuplné jen zdánlivě a že jsou naopak spíše výrazem společných kulturních kořenů a propojení, jež mají v různých regionech různou podobu, a že se v nich odráží motto EU „Jednotná v rozmanitosti“;
8. konstatuje, že to je důvodem, proč zejména regionální úroveň nese zvláštní odpovědnost za podporování kultury jakožto významného společenského pojítko – jak s jejími jednotlivými regionálními specifiky, tak i v rámci propojení a výměn v Evropě, ale i za hranicemi nynější Evropské unie. To z EU činí pilíř tohoto světadílu;

⁽¹⁾ Bílá kniha o budoucnosti Evropy – Úvahy a scénáře pro EU27 v roce 2025 (COM(2017) 2025 final).

⁽²⁾ Sdělení Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury, jež bylo určeno pro summit hlav států a předsedů vlád EU, který se konal dne 17. listopadu 2017 ve švédském Göteborgu (COM(2017) 673 final).

⁽³⁾ Poznámka v rámci agendy lídrů k otázce vzdělávání a kultury – k dispozici v angličtině zde: http://www.european-council.europa.eu/media/31544/en_leaders-agenda-note-on-education-and-culture.pdf.

⁽⁴⁾ RESOL-VI/014, CdR 4785/2016 fin.

⁽⁵⁾ Běžné vydání Eurobarometru, č. 88.

⁽⁶⁾ Zvláštní vydání Eurobarometru, č. 466.

9. vyzývá proto Unii, aby přidala svou vlastní identitu a sdílené hodnoty ke stávajícím regionálním a národním koncepcím soudržnosti, a podpořila tak víceúrovňové občanství, jak je to stanoveno v Listině základních práv Evropské unie a v článku 2 Lisabonské smlouvy;

10. poukazuje na zprávy jednotlivých států o provádění úmluvy UNESCO ⁽⁷⁾, k níž přistoupily mnohé – nikoli však všechny – členské státy EU;

11. potvrzuje zjištění Evropské komise ⁽⁸⁾, že vzdělávání a kultura spadají v prvé řadě do působnosti členských států, ať už na celostátní, regionální či místní úrovni. Vzhledem k tomu, že články 6 a 167 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že EU má v oblasti kultury pouze pravomoc podporovat, koordinovat nebo doplňovat činnosti členských států, podporuje VR iniciativy EU, jež spadají do této oblasti působnosti a jež vyzdvihují důležitý mezinárodní a evropský rozměr této oblasti politiky;

12. vítá skutečnost, že na neformálním zasedání ministrů kultury věnovaném tématu „Kultura – inkluzivní hodnota EU“ a v závěrech Rady o pracovním plánu pro kulturu ⁽⁹⁾ byly vyzdvíženy důležitost přístupu ke kultuře, zabezpečení kulturního dědictví, mobilita umělců a větší veřejná podpora;

Kulturní dědictví a kulturní aktivity pro účely identifikace, sociální soudržnosti a společenského rozvoje

13. zdůrazňuje, že kulturní dědictví může podpořit vnímání společné identity v rámci regionu, jeho vazeb na vlastní tradice a dějiny a rozvoj spolupráce uvnitř regionu. To může stimulovat nové kulturní a vzdělávací iniciativy, mezikulturní dialog, a tím i společenskou aktivitu;

14. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány mají důležité kompetence, pokud jde o podporu mezikulturního dialogu, zejména díky tomu, že koordinují vícerozměrné místní a regionální sítě v oblasti kultury, do nichž jsou zapojeny všechny významné subjekty. V tomto kontextu je třeba posílit partnerství veřejného a soukromého sektoru;

15. je potěšen skutečností, že vedoucí představitelé EU v Římském prohlášení ⁽¹⁰⁾ ocenili vzdělávání, kulturu a strategie zaměřené na mládež, a podporuje názor, že „vzdělávání (...) a kultura jsou důležité nejen pro konkurenceschopnost, ale také pro inkluzivnost a soudržnost naší společnosti“;

16. vyzdvihuje význam *Evropského roku kulturního dědictví 2018* jakožto významné iniciativy a vítá, že Evropská komise již oznámila, že bude provedeno vyhodnocení. V této souvislosti zdůrazňuje, že pozitivní dopad *Evropského roku kulturního dědictví 2018* musí být v nadcházejících letech dále zvyšován přijímáním návazných opatření. To se musí odrazit i v rámci různých podpůrných programů v nadcházejícím víceletém finančním rámci, aby bylo šíření evropského kulturního dědictví podporováno i po roce 2018;

17. připomíná, že mobilita umělců – mj. díky programu Kreativní Evropa – přispívá k úspěchu evropské integrace, a proto se domnívá, že je nutné program Kreativní Evropa provádět i nadále a rozšířit ho;

18. je přesvědčen, že kulturní dědictví přispívá k sociální soudržnosti a ke kvalitě života. Díky historicky daným lokalitám, které neleží pouze v místech, jež jsou v současnosti ve výhodnější situaci a jsou hojně navštěvována, ale i v místech a regionech, jež momentálně čelí specifickým problémům, může kulturní dědictví skýtat příležitosti k rozvoji, mimo jiné i z toho důvodu, že má nesmírný potenciál pro vytváření pracovních míst. To platí především v regionech zasažených demografickými změnami a úbytkem obyvatelstva, v nejvzdálenějších regionech a v městských aglomeracích potýkajících se s mimořádnými problémy s integrací;

19. zdůrazňuje, že k rozsáhlému zapojení společnosti do koncepcí kulturního rozvoje a k zajištění větší podpory a většího pochopení pro investice do kultury mohou být účelné participativní přístupy místních a regionálních orgánů. To povede k trvalému posílení sociální pospolitosti a odpovědnosti společnosti za místní kulturní dědictví;

⁽⁷⁾ Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví přijatá Generální konferencí UNESCO na jejím sedmáctém zasedání v Paříži dne 16. listopadu 1972.

⁽⁸⁾ COM(2017) 673 final.

⁽⁹⁾ Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o pracovním plánu pro kulturu (2015–2018) (Úř. věst. C 463, 23.12.2014, s. 4).

⁽¹⁰⁾ https://europa.eu/european-union/eu60_cs.

20. vybízí místní a regionální orgány k tomu, aby vyhodnotily své zkušenosti s takovými participativními přístupy a podělily se o ně;
21. vyzývá k tomu, aby si nejrůznější subjekty intenzivněji vyměňovaly zkušenosti ohledně možných řešení, jak zajistit, aby se např. knihovny, muzea a další kulturní zařízení stala místy pro setkávání či „třetími místy“ určenými k výměnám a k účasti na diskusích o budoucnosti našich měst a regionů. V této souvislosti zdůrazňuje možnost využít všeobecných informačních sítí Evropské unie, jako například Europe Direct;
22. zároveň požaduje, aby byla na úrovni EU více podporována výměna zkušeností mezi místními a regionálními orgány a mezi zástupci kulturních institucí z různých regionů a členských států;
23. v této souvislosti konstatuje, že pro místní subjekty jsou překážkou zejména jazykové bariéry, jejichž odstranění musí podpořit evropská úroveň;
24. kromě toho se vyslovuje pro další podporu infrastruktury v oblasti kulturního dědictví v rámci příštího víceletého finančního rámce (VFR), se zvláštním zřetelem na sociální a kulturní soudržnost. Navíc je třeba posílit výrobní řetězce, které jsou spojené s udržitelným nakládáním s kulturním dědictvím, a podporovat meziodvětvové projekty spolupráce např. mezi kulturním dědictvím a vzděláváním;
25. zdůrazňuje, že kultura sice patří do společné odpovědnosti všech subjektů ve společnosti – místních a regionálních orgánů a členských států –, vyžaduje však zároveň i specifické financování ze strany soukromého sektoru a angažovanost dobrovolníků resp. občanské společnosti;
26. upozorňuje na to, že významný potenciál pro budoucnost skýtá především digitalizace kulturního dědictví a forem jeho předávání. Díky ní může zejména mladá generace získat nový způsob přístupu, nicméně jejím prostřednictvím lze rovněž po celé Evropě šířit povědomí o kulturní rozmanitosti. Digitalizace má navíc již ze své podstaty nadnárodní charakter, a představuje tedy velmi užitečný nástroj pro rozvoj rozmanitého a udržitelného cestovního ruchu;
27. vyzývá proto všechny úrovně, aby důrazně podpořily knihovnu EUROPEANA jakožto veřejnou digitální platformu pro naše dědictví;
28. podporuje požadavek organizace Culture Action Europe⁽¹¹⁾, aby se zajistilo, že nejméně 1 % příštího VFR bude vyčleněno na všechny oblasti politiky a programy podpory v oblasti kultury;

Vliv kulturního dědictví na cestovní ruch a hospodářský rozvoj regionů

29. vyzdvihuje význam kulturního dědictví pro hospodářský rozvoj regionů, zejména prostřednictvím cestovního ruchu – vzhledem k tomu, že 26 % všech turistů v EU⁽¹²⁾ uvádí, že kultura je klíčovým faktorem při výběru jejich destinace –, ale také jakožto „měkkého“ faktoru pro zvýšení přitažlivosti pracovních míst v dané lokalitě;
30. konstatuje, že kulturní a kreativní odvětví se podílí více než 3 % na HDP a přibližně stejnou měrou přispívá k zaměstnanosti v EU⁽¹³⁾ a je rovněž stále významnějším hospodářským faktorem především v městských aglomeracích;
31. poukazuje na to, že místní a regionální orgány úspěšně začlenily kulturní a kreativní odvětví do svých strategií rozvoje, což přispělo ke stimulaci místní ekonomiky a mj. podpořilo zakládání nových podniků poskytujících specializované služby v různých odvětvích. K ještě většímu využívání kreativního potenciálu v regionech je třeba rozšířit scénáře podpory na všechny oblasti hospodářství a kultury;
32. konstatuje, že vedle prioritního restaurování a zachování kulturních památek má zásadní význam otázka správy a osvětové výchovné činnosti kulturních zařízení, která je rozhodující pro to, zda bude moci kulturní památka plně rozvinout svůj potenciál z hlediska cestovního ruchu spojeného s kulturou a z hlediska hospodářství a společnosti;
33. zdůrazňuje, že to, jak umělci kreativně přistupují ke kulturnímu dědictví, může mít mimořádný a inovativní vliv na čerpání poznatků z dějin pro budoucnost společnosti;

⁽¹¹⁾ <https://cultureactioneurope.org/files/2018/03/CAE-Reflection-paper-Agenda-for-Culture-2018.pdf>.

⁽¹²⁾ Preferences of Europeans towards Tourism – Flash Eurobarometer Report 432 (březen 2016): <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2065>.

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries_en.

34. poznamenává, že kromě nedostatečných finančních zdrojů brání dalšímu rozvoji kulturního dědictví ve strategický zdroj regionů také zčásti nedostatečná viditelnost a chybějící politická uvědomělost;
35. v této souvislosti vítá zavedení označení „evropské dědictví“ a vyzývá Komisi, aby přijala opatření ke zvýšení míry jeho známosti;
36. zdůrazňuje, že kultura je po veřejných službách a infrastruktuře, jako jsou například bytová výstavba, veřejná doprava a školní vzdělávání dětí, rozhodující pro atraktivitu jednotlivých lokalit. S ohledem na současný vývoj v oblasti migrace, intraregionální a extraregionální mobility a demografie je to pro místní a regionální strategie rozvoje stále důležitější, neboť se tím má zvýšit udržení pracovních sil ve znevýhodněných regionech a nastolit v městských aglomeracích rovnováha;
37. upozorňuje na to, že kulturní dědictví musí být vedle atraktivní nabídky současné kultury faktorem udržitelného cestovního ruchu zejména na regionální úrovni. To platí ve stejné míře u předních památek, jako jsou lokality zapsané na seznam světového dědictví UNESCO nebo lokality nesoucí označení „evropské dědictví“, jako u rozmanitých místních památek kulturního dědictví;
38. zdůrazňuje, že široce rozmístěné kulturní dědictví umožňuje přeměrovat a lépe rozložit dopady cestovního ruchu spojeného s kulturou, a to díky rozsáhleji rozprostřené nabídce cestovního ruchu. Ulehčí se tak jednotlivým lokalitám, které vzhledem k počtu turistů narážejí na hranice svých kapacit a u nichž by další zvýšení návštěvnosti mělo za následek škody na kulturním dědictví. Zdůrazňuje, že využití méně známých kulturních památek z hlediska cestovního ruchu představuje účinný nástroj pro diverzifikaci nabídky cestovního ruchu a podnícení udržitelného rozvoje v okrajových oblastech, a to tím spíše, když budou jednotlivé projekty zaměřené na využití památek v cestovním ruchu v souladu s obecnějšími plány územního rozvoje a budou začleněny do systému místních služeb, zejména co se týče udržitelné mobility. Na to je třeba nahlížet zejména s ohledem na skutečnost, že cestovní ruchu spojený s kulturou nabývá v Evropě na intenzitě a vytváří především taková pracovní místa, jež jsou spjata s konkrétním místem;

Kroky nezbytné k rozvoji a využití potenciálu kulturního dědictví

39. kritizuje skutečnost, že ve strategii Evropa 2020 pro další rozvoj EU nedostala kultura žádný prostor;
40. požaduje proto, aby byl na kulturu – včetně jejích institucí a pamětihodností – vzhledem k jejímu prokázanému významu pro soudržnost EU a pro sociální a ekonomický rozvoj řady regionů brán zřetel a stala se strategickou součástí navazující strategie i plánování politik;
41. trvá na tom, aby byly kultura a kulturní dědictví lépe začleněny mezi priority příštího VFR, a to jednak jejich systematickým zohledňováním, jednak stanovením rozpočtového cíle pro program navazující na program Kreativní Evropa ve výši přes 2 miliardy EUR;
42. zdůrazňuje, že jsou vytvářena kulturní partnerství mezi všemi členskými státy, a v tomto ohledu vyzývá k většímu podporování tematických přeshraničních kulturních tras, mj. v rámci programu Interreg;
43. požaduje, aby se podpora zdrojů kulturního dědictví pro regionální rozvoj stala důležitým prvkem politiky soudržnosti po roce 2020. Prostředky přidělené pro účely široce pojatého kulturního dědictví by měly být navýšeny, v žádném případě sníženy. Tematické zaměření by za předpokladu, že bude pravidlem i po roce 2020, mělo zohledňovat kulturní záležitosti;
44. zdůrazňuje, že by Evropská unie měla zavést skutečnou strategii pro kulturní diplomacii. Je proto nezbytné podporovat kontakty a výměny mezi evropskými regiony – zejména těmi nejbližšími – a třetími zeměmi v oblasti umění a kultury, mimo jiné pomocí opatření, která by usnadnila mobilitu umělců a jejich děl směrem do třetích zemí a naopak. V této souvislosti opakuje svou výzvu, aby Evropská komise připisovala přednostní význam dalšímu rozvoji kulturní diplomacie tak, aby mohla být začleněna do zahraniční politiky EU ⁽¹⁴⁾;

(¹⁴) COR-2016-05110.

45. kritizuje skutečnost, že stanovení maximální výše rozpočtu určeného na investice do projektů kulturní infrastruktury v rámci EFRR, které provedla Evropská komise ve stávajícím programovém období strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, na úrovni 5 milionů EUR brání rozvoji rozsáhlejší kulturní infrastruktury;
46. vyzývá proto Evropskou komisi, aby toto svévolné omezení opět zrušila a zaměřila programy na obsahová kritéria a zamýšlené cíle, zejména na evropskou přidanou hodnotu;
47. znovu se obrací na strany, které vyjednávají dohodu o vystoupení Spojeného království z EU, aby zohlednily potenciální dopady brexitu na programy EU v oblasti vzdělávání, kultury a mládeže, a vyzývá je, aby našly vhodná řešení, jež umožní zapojení třetích zemí;
48. považuje za nezbytné, aby Rada vypracovala návazný program na svůj pracovní plán pro kulturu (2015–2018) ⁽¹⁵⁾ a více ho rozpracovala;
49. podporuje cíl Evropské komise zavést dlouhodobý akční plán EU pro kulturní dědictví ⁽¹⁶⁾, díky němuž by činnosti prováděné v rámci Evropského roku kulturního dědictví 2018 získaly stálý charakter;
50. vyzývá Evropskou komisi a Radu, aby byli na konferencích a iniciativách vzájemného učení, jejichž pořádání bylo stanoveno v závěrech Rady o pracovním plánu pro kulturu, odpovídajícím způsobem a podstatně více zapojení zástupci regionů, kteří mají přímé zkušenosti;
51. podporuje navýšení prostředků v rámci záručního mechanismu pro kulturní a kreativní odvětví a trvá na tom, aby jeho oblast působnosti byla širší a zahrnovala malé a střední podniky, neboť to přesně vystihuje oblast kultury a kreativní činnosti;
52. vyzývá členské státy, aby v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) více podporovaly také projekty v oblasti kulturní infrastruktury, vzdělávání, rekvalifikace, inovací a spolupráce;
53. vybízí místní a regionální orgány, aby se mj. v rámci pracovních skupin LEADER zaměřily na kulturní infrastrukturu ve venkovských oblastech, neboť je významným faktorem sociální soudržnosti, a zajistily v této souvislosti formy udržitelné mobility, které návštěvníkům umožní mít požitek z okolní krajiny a současně co nejvíce omezit environmentální dopad. Jde např. o cyklostezky, stezky pro pěší či vodní cesty;
54. vyzývá rovněž podnikatele v kulturním a kreativním odvětví, aby se aktivně zasazovali o rozvoj komunit a společností, mj. tak, že budou v celounijním měřítku reprodukovat úspěšné modely zapojování podniků do sítí, aby se podpořily malé a střední podniky tohoto odvětví a mohly být využity výjimečné historické a kulturní prvky daného území;
55. vyzývá k tomu, aby se při rozvoji výměn a dobrovolnických iniciativ, které se konají pod záštitou Evropského sboru solidarity v oblasti kultury a kulturního dědictví v rámci Evropského roku kulturního dědictví 2018, a dalších opatření úzce spolupracovalo s Evropskou asociací festivalů (EFA);
56. doporučuje, aby se EU ve své funkci subsidiárního podpůrného subjektu více zaměřovala na koncepce v oblasti kultury, zejména na regionální a meziregionální úrovni;
57. kritizuje skutečnost, že chybí celoevropská srovnávací hodnocení, a proto vyzývá členské státy a Komisi, aby pravidelně zadávaly vypracování hodnocení a odborných studií v zájmu provádění evropských srovnání a aby jejich závěry využívaly jako podklad pro politické diskuse na všech úrovních;
58. odmítá však pravidelné rozsáhlé shromažďování údajů a podávání zpráv, neboť by bylo příliš byrokratické;
59. upozorňuje Evropskou komisi na to, že kulturní dědictví a kulturní tvorbu považuje za významný faktor regionálního rozvoje podstatně více regionů, než vyplývá ze Strategie pro inteligentní specializaci (S3);
60. požaduje proto, aby byla v tomto ohledu více umožňována podpora výzkumu, a to i nad rámec úzkého zaměření na strategii pro inteligentní specializaci (S3);

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 463, 23.12.2014, s. 4.

⁽¹⁶⁾ Ten by mohl navazovat na Evropský rok kulturního dědictví 2018 a měla by o něm rozhodnout „porota pro kulturní dědictví“.

61. vyzývá regiony, které ve svém kulturním dědictví spatřují obzvlášť bohatý zdroj, aby to ve své strategii pro inteligentní specializaci (S3) zohlednily;
62. je v této souvislosti rovněž zklamán tím, že přístup k umění a kultuře, které jsou klíčové pro sociální soudržnost a začleňování, není zakotven v evropském pilíři sociálních práv ⁽¹⁷⁾;
63. požaduje, aby byla i nadále a více podporována virtuální knihovna EUROPEANA a aby při tom byly využívány vnitrostátní koncepce digitalizace. 10. výročí vzniku knihovny EUROPEANA v roce 2018 je ideální příležitostí k tomu, aby byla posunuta do další fáze rozvoje;
64. vyzývá Evropskou komisi, aby rozšířila udělování cen a vyznamenání bez ohledu na to, zda se EU podílela na financování projektů. Oceňování inovativních projektů umožňuje zvýšit jejich viditelnost za hranicemi regionu a členského státu, podporuje evropské výměny a povzbuzuje k realizaci podobných projektů v jiných regionech Evropy;
65. opakovaně vyslovuje svou důraznou podporu iniciativě Evropské hlavní město kultury (2020–2033) a vyzývá k zachování této iniciativy i po roce 2033, přičemž by měla ještě více zohledňovat plnou rozmanitost kulturního bohatství Evropy a podporovat dlouhodobý rozvoj společného evropského kulturního prostoru na základě zapojení veřejnosti. V této souvislosti lituje, že Evropská komise rozhodla o vyloučení Spojeného království z ročníku 2023. Společný evropský kulturní prostor totiž přesahuje hranice Evropské unie;
66. doporučuje, aby toto stanovisko z vlastní iniciativy bylo podkladem pro zasedání Rady ve složení ministrů kultury konané ve dnech 22. a 23. května 2018, na němž se bude jednat o budoucnosti EU založené na dlouhodobé vizi evropských kulturních statků a o nutnosti začlenit evropské kulturní dědictví do všech předpisů;
67. vyzývá k tomu, aby členové VR sami o sobě podněcovali pravidelné diskuse o projektech a zkušenostech souvisejících s kulturními památkami ve svých zemích.

V Bruselu dne 17. května 2018.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁷⁾ CDR 3141/2017.